

LAW FIRM ■ ADVOKATŲ KONTORA

SUTKIENĖ, PILKAUSKAS IR PARTNERIAI

TEISĖS AKTŲ APŽVALGA

2006 m. spalio mėn. Nr. 33

ŠIAME NUMERYJE:

▪ LR teisės aktai

Darbo teisė
Draudimo teisė
Intelektinės nuosavybės apsauga
Juridiniai asmenys
Mokesčių teisė
Nekilnojamasis turtas
Viešieji pirkimai

▪ Aktualūs LR teismų sprendimai

Darbo teisė
Bankroto teisė

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISĖS AKTAI

DARBO TEISĖ

Priimtas Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. A1-293/V-869 „Dėl Darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų tvarkant krovinius rankomis patvirtinimo“

2006 m. spalio 23 d. Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministras ir Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministras priėmė įsakymą Nr. A1-293/V-869 „Dėl Darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų tvarkant krovinius rankomis patvirtinimo“ (Žin., 2006, Nr. 116-4417)(toliau – „Įsakymas“). Įsakymas priimtas siekiant įgyvendinti 1990 m. gegužės 29 d. Tarybos direktyva 90/269/EEB dėl būtinausių sveikatos ir saugos reikalavimų, taikomų krovinių krovimui rankomis, pirmiausia, kai gresia pavojus, jog darbuotojai gali susižeisti nugarą. Jis įsigaliojo 2006 m. lapkričio 1 d.

Įsakymas nustato bendruosius krovinių tvarkymo darbų planavimo, organizavimo ir atlikimo reikalavimus. Jis taip pat reglamentuoja krovinio bei darbo aplinkos savybes, fizinės jėgos naudojimo būdus ir darbo reikalavimus, kuriems esant, gali atsirasti rizika, ypač susižeisti nugarą.

DRAUDIMO TEISĖ

Priimtas Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos nutarimas Nr. N-96 „Dėl gyvybės draudimo įmonių teisių ir pareigų, atsirandančių iš gyvybės draudimo sutarčių, pagal kurias kaupiamos profesinės pensijos, perleidimo kitiems subjektams, turintiems teisę vykdyti profesinių pensijų kaupimo veiklą, tvarkos aprašo patvirtinimo“

2006 m. spalio 24 d. Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisija priėmė nutarimą Nr. N-96 „Dėl gyvybės draudimo įmonių teisių ir pareigų, atsirandančių iš gyvybės draudimo sutarčių, pagal kurias kaupiamos profesinės pensijos, perleidimo kitiems subjektams, turintiems teisę vykdyti profesinių pensijų kaupimo veiklą, tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2006, Nr. 116-4449)(toliau – Nutarimas). Nutarimas įsigaliojo 2006 m. lapkričio 1 d.

Remiantis Nutarimu, gyvybės draudimo įmonių teisių ir pareigų, atsirandančių iš gyvybės draudimo sutarčių, pagal kurias kaupiamos profesinės pensijos (toliau – profesinių pensijų sutartys), perleidimo kitiems subjektams, turintiems teisę vykdyti profesinių pensijų kaupimo veiklą, tvarkos

DIDŽIOJI 23, LT - 01128 VILNIUS, LIETUVA

Tel.: (8 5) 251 4444, 251 4445

Faks.: (8 5) 251 4455

El. paštas: spp@spp.lt

www.spp.lt

aprašas reglamentuoja leidimo perleisti teises ir pareigas, atsirandančias iš profesinių pensijų sutarčių, išdavimo tvarką. Gyvybės draudimo įmonė teises ir pareigas, atsirandančias iš profesinių pensijų sutarčių, rašytinės sutarties pagrindu gali perduoti kitam subjektui, turinčiam teisę vykdyti profesinių pensijų kaupimo veiklą Lietuvos Respublikoje, tik gavusi Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos (toliau – Priežiūros komisija) leidimą. Ši įmonė, kreipdamasi į Priežiūros komisiją, pastarajai turi pateikti:

1. prašymą išduoti leidimą perleisti teises ir pareigas, atsirandančias iš profesinių pensijų sutarčių;
2. dokumentus, įrodančius, kad gyvybės draudimo įmonė apie ketinimą perleisti teises ir pareigas, atsirandančias iš profesinių pensijų sutarčių, informavo šio Nutarimo nustatyta tvarka, taip pat finansuojančių subjektų ir apdraustųjų raštu pateiktus prieštaravimus dėl teisių ir pareigų, atsirandančių iš profesinių pensijų sutarčių, perleidimo;
3. subjekto, priimančio teises ir pareigas, atsirandančias iš profesinių pensijų sutarčių, kompetentingo organo sutikimą priimti iš perleidžiančios gyvybės draudimo įmonės teises ir pareigas, atsirandančias iš profesinių pensijų sutarčių;
4. gyvybės draudimo įmonės kompetentingo organo sprendimą perleisti teises ir pareigas, atsirandančias iš profesinių pensijų sutarčių, kitam subjektui, turinčiam teisę vykdyti profesinių pensijų kaupimo veiklą Lietuvos Respublikoje, arba jo nuorašas;
5. teisių ir pareigų, atsirandančių iš profesinių pensijų sutarčių, perleidimo sutarties projektą.

Nutarimas numato, jog dokumentų pateikimą Priežiūros komisijai reglamentuoja Priežiūros komisijos 2004 m. sausio 13 d. nutarimas Nr. N-3 "Dėl Bendrųjų reikalavimų Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijai pateikiamiems dokumentams patvirtinimo" (Žin., 2004, Nr. 12-369). Leidimą perleisti teises ir pareigas, atsirandančias iš profesinių pensijų sutarčių, Priežiūros komisija išduoda per 3 mėnesius.

Priežiūros komisija išduodama leidimą nustato terminą, per kurį teisės ir pareigos privalo būti perleistos. Leidimas perleisti teises ir pareigas, atsirandančias iš profesinių pensijų sutarčių, skelbiamas "Valstybės žinių" priede "Informaciniai pranešimai". Gyvybės draudimo įmonė, sudariusi teisių ir pareigų, atsirandančių iš profesinių pensijų sutarčių, perleidimo sutartį, privalo per 10 dienų pateikti Priežiūros komisijai jos originalą ar patvirtintą nuorašą. Pasibaigus teisių ir pareigų, atsirandančių iš profesinių pensijų sutarčių, perleidimui gyvybės draudimo įmonė privalo ne vėliau kaip per 10 dienų apie tai informuoti Priežiūros komisiją.

INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS APSAUGA

Pakeistas Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas

2006 m. spalio 12 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo 2, 4, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 22, 38, 40, 42, 43, 44, 45, 46,

47, 51, 53, 54, 56, 57, 61, 65, 72 straipsnių, VI skyriaus ir priedo pakeitimo ir papildymo įstatymą (Žin., 2006, Nr. 116-4400), kuriuo iš dalies pakeistas Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas (Žin., 1999, Nr. 50-1598) (toliau – Įstatymas). Įstatymo pakeitimas įsigaliojo 2006 m. spalio 31 d. Juo įgyvendinamos šios direktyvos: 2001 m. rugsėjo 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/84/EB dėl originalaus meno kūrinio perpardavimo teisės autoriaus naudai bei 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/48/EB dėl intelektualinės nuosavybės teisių gynimo.

Siekiant suderinti Įstatymą su Europos Sąjungos reikalavimais, pakeista 16 straipsnio 1 dalis, reglamentuojanti kūrinio platinimą po pirmojo pardavimo ar kitokio nuosavybės teisių į kūrinių perdavimo. Nuo šiol autoriui ar jo teisių perėmėjui, kuris pardavė ar kitu būdu perdavė nuosavybės Europos ekonominės erdvės valstybių teritorijoje kūrinio originalą ar jo kopijas, Europos ekonominės erdvės valstybių teritorijoje nustoja galioti (išnaudojama) išimtinė teisė platinti teisėtai apyvartoje esantį kūrinių ar jo kopijas. Dėl tos pačios priežasties taip pat pakeista ir 53 straipsnio 3 dalis, reglamentuojanti atlikėjų turtines teises. Pagal šio straipsnio pakeitimą, išimtinė teisė platinti atlikimo įrašą ar jo kopijas, išskyrus teisę nuomoti ir teikti panaudai atlikimo įrašą ar jo kopijas, Europos ekonominės erdvės valstybių teritorijoje nustoja galioti (išnaudojama) į atlikėjo ar jo teisių perėmėjo arba jų leidimu į Europos ekonominės erdvės valstybių teritorijoje perduotą ar kitu būdu perduotą nuosavybės ir teisėtai komercinėje apyvartoje esantį atlikimo įrašą ar jo kopijas. Analogiškai pakeisti ir straipsniai, reglamentuojantys išimtinę teisę platinti fonogramą ar jos kopijas, išimtinę teisę platinti audiovizualinio kūrinio (filmo) įrašą ar jo kopijas bei teisę platinti duomenų bazės egzempliorius.

Įstatymo pakeitimu taip pat naujai reglamentuojamas 17 straipsnis, aptariantis meno kūrinio ir rankraščio originalo perpardavimo teisę, bei 40 straipsnis, įtvirtinantis autorių teisių sutarčių sąlygas.

Preziumuojama, kad pagal autorinę sutartį perduodama tik tiek autorių teisių, kiek jų reikia konkrečios sutarties tikslams pasiekti. Jeigu autorinėje sutartyje nenurodytas turtinių teisių perdavimo ar suteikimo terminas, sutarties šalis gali nutraukti autorinę sutartį prieš vienerius metus raštu pranešusi kitai šaliai apie sutarties nutraukimą. Jeigu autorinėje sutartyje nenurodyta galiojimo teritorija, laikoma, kad turtinės teisės yra perduotos ar suteiktos Lietuvos Respublikos teritorijoje. Jeigu pagal autorinę sutartį perduotos visos autorių turtinės teisės, laikoma, kad šios teisės perduotos tik dėl sutartyje nurodytų kūrinio naudojimo būdų. Jeigu autorinėje sutartyje nenurodyti kūrinio naudojimo būdai, laikoma, kad autorinė sutartis sudaryta tik dėl tų kūrinio naudojimo būdų, kurie sutarties šalims yra būtini siekiant tikslo, dėl kurio ta sutartis buvo sudaryta.

Įstatymo pakeitimu taip pat pakeistas straipsnis, reglamentuojantis leidėjo pareigas pagal leidybos sutartį. Nuo šiol kūrinio antrasis ir vėlesni leidimai arba papildomi tiražai galimi tik tuo atveju, kai leidybos sutartyje dėl to susitarta ir

numatytas atlyginimas autoriui ne mažesnis kaip 5 procentai leidėjo pajamų iš atitinkamo leidimo ar tiražo. Leidėjas privalo apie numatomą kūrinių naują leidimą ar papildomą tiražą iš anksto pranešti autoriui, kad šis per protingą terminą galėtų padaryti reikalingus kūrinių pakeitimus. Šie pakeitimai neturi keisti kūrinių pobūdžio ir neprotingai didinti kūrinių išleidimo išlaidų.

Naująja Įstatymo redakcija įtvirtintas naujas atvejis, kada gali būti taikomas kolektyvinis teisių administravimas – kitiems kūrinių ar gretutinių teisių objektų panaudojimo būdams pagal pasirašytas sutartis dėl kolektyvinio teisių administravimo. Taigi šiuo pakeitimu įtvirtintas nebaigtinis atvejų, kuomet gali būti taikomas kolektyvinis teisių administravimas, sąrašas.

Be to, Įstatymo pakeitimu taip pat naujai reglamentuojama 72 straipsnio 2 dalis, numatanti Lietuvos autorių teisių ir gretutinių teisių tarybos sudėtį, bei VI skyrius, įtvirtinantis autorių teisių, gretutinių teisių ir sui generis teisių gynimą.

JURIDINIAI ASMENYS

Pakeistas Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymas

2006 m. spalio 12 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymo 15 straipsnio pakeitimo ir papildymo įstatymą (Žin., 2006, Nr. 116-4399), kuriuo iš dalies pakeistas Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymas (Žin., 2001, Nr. 31-1012) (toliau – „Įstatymas“). Įstatymo pakeitimas įsigaliojo 2006 m. spalio 31 d.

Naująja Įstatymo redakcija 15 straipsnis, reglamentuojantis įmonės restruktūrizavimo plano svarstymo ir patvirtinimo procedūrą, papildytas 6 dalimi, nustatančia, jog restruktūrizavimo plano projektas, jeigu jame nėra numatyta restruktūrizuojamai įmonei suteikti valstybės pagalbą, apie kurią Europos Sąjungos teisės aktų nustatytais atvejais privaloma pranešti Europos Komisijai, turi būti pateiktas įmonės administratoriui per 5 kalendorines dienas nuo kreditorių susirinkimo nutarimo pritarti restruktūrizavimo plano projektui priėmimo dienos, o įmonės administratorius pateikia dokumentus teismui šio straipsnio 8 dalyje nustatyta tvarka. Jeigu restruktūrizavimo plano projekte, kuriam kreditoriai pritarė, numatyta restruktūrizuojamai įmonei suteikti valstybės pagalbą, apie kurią Europos Sąjungos teisės aktų nustatytais atvejais privaloma pranešti Europos Komisijai, valstybės institucijos – kreditoriai, kiti valstybės pagalbos teikėjai per 15 kalendorinių dienų nuo kreditorių susirinkimo nutarimo pritarti restruktūrizavimo plano projektui priėmimo dienos praneša Europos Komisijai apie įmonės restruktūrizavimo plane numatytą teikti valstybės pagalbą, vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintomis taisyklėmis. Dokumentų, patvirtinančių, kad Europos Komisija gavo ir užregistravo pranešimus dėl valstybės pagalbos teikimo, nuorašai per 5 kalendorines dienas nuo jų gavimo pateikiami įmonės administratoriui. Administratorius šiuos dokumentus kartu su

restruktūrizavimo plano projektu pateikia teismui šio straipsnio 8 dalyje nustatyta tvarka ir terminais. Gautus Europos Komisijos sprendimus dėl valstybės pagalbos teikimo valstybės institucijos – kreditoriai, kiti valstybės pagalbos teikėjai turi pateikti restruktūrizuojamai įmonei ir teismui per 5 kalendorines dienas nuo jų gavimo dienos.

Priimtas Lietuvos Respublikos ūkio ministro įsakymas Nr. 4-376 „Dėl teisės teikti įmonių bankroto ir restruktūrizavimo administravimo paslaugas fiziniams ir juridiniams asmenims suteikimo taisyklių patvirtinimo“

2006 m. spalio 10 d. Lietuvos Respublikos ūkio ministras priėmė įsakymą Nr. 4-376 „Dėl teisės teikti įmonių bankroto ir restruktūrizavimo administravimo paslaugas fiziniams ir juridiniams asmenims suteikimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2006, Nr. 110-4180) (toliau – „Įsakymas“). Įsakymas įsigaliojo 2006 m. spalio 15 d.

Įsakyme įtvirtinami reikalavimai, keliami fiziniams asmenims, siekiantiems įgyti teisę teikti įmonių bankroto administravimo paslaugas, dirbti įmonių bankroto administratoriaus padėjėju ar teikti įmonių restruktūrizavimo administravimo paslaugas, reikalavimai juridiniams asmenims, siekiantiems įgyti teisę teikti įmonių bankroto ir restruktūrizavimo administravimo paslaugas, taip pat procedūros, kuriomis remiantis tiek fizinis, tiek juridinis asmuo įgyja teisę teikti įmonių bankroto ir restruktūrizavimo administravimo paslaugas.

MOKESČIŲ TEISĖ

Pakeistas Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymas

2006 m. spalio 3 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 17 ir 21 straipsnių pakeitimo ir priedo papildymo įstatymą (Žin., 2006, Nr. 111-4197), kuriuo iš dalies pakeistas Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymas (Žin., 2002, Nr. 73-3085) (toliau – „Įstatymas“). Įstatymo pakeitimu siekiama įgyvendinti Europos Parlamento 2005 m. rugsėjo 28 d. sprendimą dėl Europos Parlamento narių statuto priėmimo (2005/684/EB, Euratomas) (OL 2005 m., L 262, 48 tomas, p. 1). Naujoji Įstatymo redakcija įsigaliojo 2006 m. spalio 19 d.

Įstatymo pakeitimu pakoreguoti tam tikri 17 straipsnio punktai, numatantys gyventojų pajamų mokesčio neapmokestinamąsias pajamas:

11) pensijos ir rentos, gautos iš Lietuvos Respublikos valstybės, savivaldybių ir Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetų, taip pat iš tarptautinių organizacijų ir užsienio valstybių valstybinių fondų;

19) paveldėjimo būdu gautos pajamos, kurios yra mokesčio objektas pagal Lietuvos Respublikos paveldimo turto mokesčių reglamentuojančius teisės aktus; dovanojimo būdu gautos pajamos iš sutuoktinių, vaikų (įvaikių), tėvų (itėvių) ir senelių; taip pat iš kitų gyventojų dovanojimo būdu per mokesčinį laikotarpį gautų pajamų suma (vertė), neviršijanti 24 pagrindinių NPD;

33) loterijų laimėjimai, jeigu juos išmoka Europos ekonominės erdvės valstybių narių vienetai, kurie šių valstybių teisės aktų nustatyta tvarka moka mokestį nuo loterijų apyvartos;

44) iš Europos Bendrijų lėšų gautos su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos, kurios buvo apmokestintos mokesčiu Europos Bendrijų naudai, taip pat iš Europos Bendrijų lėšų gautos išmokos, kompensacijos ir už gyventojus mokamos įmokos, numatytos Europos Parlamento 2005 m. rugšėjo 28 d. sprendime dėl Europos Parlamento narių statuto priėmimo (2005/684/EB, Euratomas). Pabrėžtina, kad šio punkto pakeitimas įsigalioja nuo 2009 m. sausio 1 d.

Pagal senąją Įstatymo redakciją, 21 straipsnio 1 dalies 3 punktą numatė, jog iš nuolatinio Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų gali būti atimamoms jo per mokestinį laikotarpį patirtos palūkanos už paimtą kreditą gyvenamajam būstui statyti arba jam įsigyti, sumokėtos banko, kitoms kredito įstaigoms arba finansų ministro sąraše nurodytiems užsienio valstybių fondams ir valstybinėms finansinėms institucijoms, kurių daugiau kaip 50 procentų akcijų (dalių, pajų) paketo turėtojai yra užsienio valstybių vyriausybės, taip pat palūkanos, sumokėtos finansų įmonei už gyvenamojo būsto finansinę nuomą (lizingą). Naujojoje Įstatymo redakcijoje įtvirtinta, jog iš nuolatinio Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų gali būti atimamoms jo per mokestinį laikotarpį patirtos palūkanos už vieną paimtą kreditą (arba jo dalį) vienam gyvenamajam būstui statyti arba jam įsigyti, sumokėtos banko, kitoms kredito įstaigoms arba finansų ministro sąraše nurodytiems užsienio valstybių fondams ir valstybinėms finansinėms institucijoms, kurių daugiau kaip 50 procentų akcijų (dalių, pajų) paketo turėtojai yra užsienio valstybių vyriausybės, arba palūkanos, sumokėtos finansų įmonei už vieno gyvenamojo būsto finansinę nuomą (lizingą). Jeigu nuolatinis Lietuvos gyventojas paima daugiau kaip vieną kreditą gyvenamajam būstui statyti ar įsigyti arba jeigu sudaro daugiau kaip vieną gyvenamojo būsto finansinės nuomos (lizingo) sutartį, jis iš pajamų gali atimti palūkanas už pirmąjį paimtą kreditą arba palūkanas pagal pirmąją sudarytą finansinės nuomos (lizingo) sutartį.

Pakeistas Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymas

2006 m. spalio 19 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo 12, 13, 14, 30 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymą (Žin., 2006, Nr. 116-4404), kuriuo iš dalies pakeistas Lietuvos Respublikos pelno įstatymas (Žin., 2001, Nr. 110-3992)(toliau – „Įstatymas“). Įstatymo pakeitimas įsigaliojo 2006 m. spalio 31 d.

Įstatymo pakeitimu prie pelno mokesčiu neapmokestinamųjų pajamų priskirtos turto vertės padidėjimo pajamos už vieneto, kuris įregistruotas ar kitaip organizuotas Europos ekonominės erdvės valstybėje arba valstybėje, su kuria sudaryta ir taikoma dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartis, ir kuris yra pelno mokesčio arba jam tapataus mokesčio mokėtojas, akcijų perleidimą, jei akcijas perleidžiantis vienetas šiame vienete ne trumpiau kaip 2 metus be pertraukų turėjo daugiau kaip 25 procentus balsus suteikiančių akcijų.

Pagal naująją Įstatymo redakciją, 14 straipsnis, aptariantis turto įsigijimo kainą, papildytas 6 dalimi, kuri numato, jog kai gyventojas baigia vykdyti individualią veiklą ir nerealizuotas prekes perduoda savo ar sutuoktinio įsteigtam naujam vienetai, šių prekių įsigijimo kaina vienetai yra šių prekių įsigijimo kaina, nurodyta gyventojų, vykdžiusių individualią veiklą, prekių įsigijimo dokumentuose, išskyrus atvejus, kai šiuo turto apmokamos to vieneto akcijos (dalys, pajai). Su šiuo Įstatymo papildymu susijęs 13 straipsnio 1 dalies pakeitimas, kuris nuo šiol reglamentuojamas taip: vieneto turtas – vieneto įsigytos materialios, nematerialios ir finansinės vertybės. Jos priklauso vienetai nuosavybės teise arba yra gautos pagal lizingo (finansinės nuomos) sutartį, kurioje numatytas nuosavybės teisės perėjimas, arba pagal pirkimo–pardavimo ar nuomos sutartį, kurioje numatytas nuosavybės teisės perėjimas vienetai apmokėjus visą turto vertę, arba šio Įstatymo 14 straipsnio 6 dalyje numatytu būdu, o vienetai, kuriems valstybės bei savivaldybių turtas perduotas patikėjimo teise, atveju – patikėjimo teise.

Įstatymo pakeitimu taip pat papildyta 30 straipsnio 2 dalis, kuri numato, kad nuostoliai dėl vertybinių popierių arba išvestinių finansinių priemonių perleidimo perkeliama į kitus mokestinius metus, tačiau dengiami tik vertybinių popierių ir (arba) išvestinių finansinių priemonių perleidimo veiklos pajamomis. Nuostoliai dėl vieneto, kuris įregistruotas ar kitaip organizuotas Europos ekonominės erdvės valstybėje arba valstybėje, su kuria sudaryta ir taikoma dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartis, ir kuris yra pelno mokesčio arba jam tapataus mokesčio mokėtojas, akcijų perleidimo, jei akcijas perleidžiantis vienetas šiame vienete ne trumpiau kaip 2 metus be pertraukų turėjo daugiau kaip 25 procentus balsus suteikiančių akcijų, atskaitomi iš mokestinio laikotarpio apmokestinamųjų vertybinių popierių perleidimo pajamų, tačiau taip atskaitomų nuostolių suma negali būti didesnė už to mokestinio laikotarpio apmokestinamųjų vertybinių popierių turto vertės padidėjimo pajamų sumą, o neatskaityta tokio nuostolio suma į kitus mokestinius metus neperkeliamą.

Pabrėžtina, jog pirmasis ir paskutinis iš paminėtų Įstatymo pakeitimų taikomi apskaičiuojant 2007 metų ir vėlesnių metų mokestinių laikotarpių pelno mokestį.

NEKILNOJAMASIS TURTAS

Pakeistas Lietuvos Respublikos Civilinio kodekso 4.103 straipsnis

2006 m. spalio 17 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Lietuvos Respublikos Civilinio kodekso 4.103 straipsnio pakeitimo įstatymą (Žin., 2006, Nr. 116-4403). Įstatymas įsigaliojo nuo 2006 m. spalio 31 d.

Naująja Lietuvos Respublikos Civilinio kodekso (toliau – LR CK) 4.103 straipsnio redakcija siekiama griežtinti civilines teines pasekmes už savavališkas statybas. Pagal ją, jeigu statinys (jo dalis) yra pastatytas ar statomas savavališkai arba ne savavališkai, tačiau pažeidžiant statinio projekto

sprendinius ar teisės aktų reikalavimus, tai statytojas neturi teisės tokiu statiniu naudotis ar juo disponuoti (parduoti, padovanoti, išnuomoti ar pan.). Koks statinys (jo dalis) yra pastatytas ar statomas savavališkai, nustato įstatymai (konkrečiai – Lietuvos Respublikos statybos įstatymas). Asmenys, kurių teisės ir interesai yra pažeidžiami, ir kiti įstatymų įgaliojami asmenys dėl nurodytų pažeidimų turi teisę kreiptis į teismą. Teismas savo sprendimu gali:

- įpareigoti statytoją per nustatytą terminą reikiamai pertvarkyti statinį (dalį statinio nugriauti, perstatyti ar pan.);
- įpareigoti statytoją per nustatytą terminą statinį nugriauti.

Kaip matome, pagal naująją nagrinėjamo straipsnio redakciją teismas nebegali įpareigoti statytojo per nustatytą terminą reikiamai patvirtinti projektą, padaryti reikiamus jo pakeitimus, gauti nustatytą leidimą ar pašalinti kitus trūkumus, susijusius su statinio statybos dokumentų tinkamu įforminimu, kas buvo galima pagal senąją straipsnio redakciją. Taigi, kaip jau minėta anksčiau, straipsnio pakeitimais griežtinamos civilinės teisinės pasekmės už savavališkas statybas, kadangi iki naujosios straipsnio redakcijos labai didelė dalis statytojų statybas pradėdavo savavališkai, pasinaudodami straipsnyje numatyta galimybe savavališkai statomą ar pastatytą statinį įteisinti vėliau, teismui priėmus sprendimą įpareigoti statytoją per nustatytą laiką gauti statybos leidimą. Pagal Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos duomenis apie šalyje vykdomų savavališkų statybų mastus: 2002 metais įregistruoti 849 savavališkos statybos atvejai, iš jų minėtais metais pasinaudojus buvusia nuostata buvo įteisinta 68 procentai statybų, 2003 metais iš 718 užregistruotų savavališkos statybos atvejų įteisina 73,8 procentai, 2004 metais įteisinta apie 80 procentų tais metais užregistruotų savavališkų statybų.

Jeigu statytojas per nustatytą terminą neįvykdo pirmojo iš nurodytų teismo reikalavimų, statinys (jo dalis) teismo sprendimu pertvarkomas statytojo lėšomis. Pagal senąją straipsnio redakciją buvo numatyta, kad nagrinėjamu atveju statinys (jo dalis) galėjo būti teismo sprendimu nugriaunamas statytojo lėšomis.

Likusios straipsnio nuostatos išliko nepakeistos: jeigu statytojas per nustatytą terminą neįvykdo antrojo iš nurodytų reikalavimų, statinys teismo sprendimu nugriaunamas statytojo lėšomis. Statybinės medžiagos, likusios statinius nugriovus, yra statytojo nuosavybė. Dėl normatyvinių statybos techninių dokumentų pažeidimo padaryta žala atlyginama šio kodekso šeštosios knygos XXII skyriaus trečiajame skirsnyje nustatyta tvarka.

Pakeistas Lietuvos Respublikos statybos įstatymas

Su minėto Lietuvos Respublikos Civilinio kodekso straipsnio pakeitimu susijęs ir tam tikrų statybos įstatymo straipsnių pakeitimas, kurio tikslas – taip pat užkirsti kelią savavališkoms statyboms. Be to, tikimasi, kad pakeitimai labai sumažins korupcijos, susijusios su nelegaliai statomų statinių įteisinimu, mastą. Taigi 2006 m. spalio 17 d. Lietuvos

Respublikos Seimas priėmė Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 1, 2, 3, 20, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 31, 33, 34 ir 35 straipsnių pakeitimo įstatymą (Žin., 2006, Nr. 116-4402), kuriuo iš dalies pakeistas Lietuvos Respublikos statybos įstatymas (Žin., 1996, Nr. 32-788)(toliau – „Įstatymas“). Įstatymo pakeitimai įsigaliojo nuo 2006 m. spalio 31 d.

Pagal senąją Įstatymo redakciją savavališka statyba buvo laikoma tik tokia statyba, kai statinys statomas neturint statybos leidimo. Tokia nuostata leido savavališkai statybai nepriskirti tokios statybos, kai statinys statomas turint statybos leidimą, tačiau nesilaikant statinio projekto, t.y., statant visai kitos paskirties ar gabaritų statinį. Vienu iš Įstatymo pakeitimų pakoreguota Statybos įstatymo 2 straipsnio 71 dalis, numatant, kad savavališka statyba – tai ne tik statyba neturint statybos leidimo, bet ir statyba turint galiojantį leidimą, tačiau pažeidžiant statinio projekto sprendinius, kurie įvardinami toje pačioje dalyje. Tai – statinio statyba, kai jo paskirtis neatitinka nustatyto žemės naudojimo būdo; kai keičiama statinio ar jo dalių paskirtis, numatyta projekte, kai statinys statomas kitoje sklypo vietoje, negu numatyta projekte, kai pažeidžiamas leistinas statinio aukštis ar sklypo užstatymo tankis, pažeidžiami saugomos teritorijos ar kultūros paveldo statinio laikiniais apsaugos reglamentais nustatyti reikalavimai, taip pat paveldosaugos reikalavimai.

Taigi priėmus aukščiau minėtas nuostatas, statytojas nebegalės įteisinti savavališkai statomo statinio ar jo dalies statybos, tokį savavališkai pastatytą statinį ar pastatytą jo dalį reikės nugriauti.

Kadangi praplėsta savavališkos statybos sąvoka, pakeistas Įstatymo 27 straipsnio 4 dalies 1 punktą. Šiame punkte patikslinta, ką privalo tikrinti apskrities viršinininko administracija, vykdydama statybos valstybinę priežiūrą: punktas papildytas prievole tikrinti, ar statyba nevykdoma savavališkai. Dėl tos pačios priežasties iš esmės pakeista 28 straipsnio 2 dalis: išbrauktos nuostatos, leidžiančios įteisinti savavališkai statomą ar pastatytą statinį. Pagal naująją straipsnio redakciją, Apskrities viršinininko administracija arba Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie Vyriausybės įgalios institucijos išnagrinėja savavališkos statybos aktą ir ne vėliau kaip per mėnesį nuo savavališkos statybos akto surašymo dienos priima vieną iš šių sprendimų:

- pareikalauti iš statytojo (užsakovo) per nustatytą terminą savo lėšomis likviduoti savavališkos statybos padarinius – nugriauti ar pagal reikalavimus pertvarkyti savavališkai pastatytą statinį ar savavališkai pastatytą jo dalį ir sutvarkyti statybvietę;
- kreiptis į teismą, jeigu nepriimamas pirmasis sprendimas.

Pasikeitus aukščiau minėtų straipsnių nuostatomis, atitinkamai pakoreguota 28 straipsnio 3 dalis. Pagal naująją šios dalies redakciją, jei statytojas (užsakovas) per nustatytą terminą neįvykdo pirmojo iš nurodytų reikalavimų, apskrities viršinininko administracija ar Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie Vyriausybės įgalios institucijos

teikia teismui prašymą (pareiškimą) dėl įpareigojimų vykdymo.

Siekiant panaikinti dviprasmiškai suprantamą nuostatą dėl statybos leidimo privalomumo statant nesudėtingus statinius, pakeista 23 straipsnio 1 dalies redakcija. Statybos leidimas statinio statybai privalomas, išskyrus:

- nesudėtingų statinių statybą. Nesudėtingų statinių sąrašą tvirtina Vyriausybės įgaliota institucija;
- statinio paprastąjį remontą. Atvejus, kuriais statybos leidimas atlikti statinio paprastąjį remontą saugomoje teritorijoje yra privalomas, nustato Vyriausybės įgaliota institucija.

Pakeistas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gegužės 3 d. įsakymas Nr. D1-239 „Dėl detaliųjų planų rengimo taisyklių patvirtinimo“

2006 m. spalio 18 d. Lietuvos Respublikos aplinkos ministras priėmė įsakymą Nr. D1-473 (Žin., 2006, Nr. 114-4364), kuriuo pakeistas aplinkos ministro 2004 m. gegužės 3 d. įsakymas Nr. D1-239 „Dėl detaliųjų planų rengimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 79-2809)(toliau – „Įsakymas“). Įsakymo pakeitimas įsigaliojo 2006 m. spalio 27 d.

Pagal naująją Įsakymo redakciją rengti detaliuosius planus turi teisę:

- teritorijų planavimo specialistas ar atitinkamos kvalifikacijos aukštąjį išsilavinimą turintis specialistas (detaliojo plano dalims rengti);
- juridiniai asmenys ir įmonių, įsteigtų Europos Sąjungos valstybėse narėse ir kitose Europos ekonominės erdvės susitarimą pasirašiusiose valstybėse, filialai Lietuvos Respublikoje, jeigu steigimo dokumentuose numatyta teritorijų planavimo veikla, o planavimo darbams vadovauja atestuotas teritorijų planavimo specialistas.

Naujoji Įsakymo redakcija taip pat įtvirtinti du nauji atvejai, kada rengiami detalieji planai:

- kai keičiamas bent vienas iš šių privalomų teritorijų tvarkymo ir naudojimo režimo reikalavimų: teritorijos (žemės sklypo) naudojimo būdas ir (ar) pobūdis, leistinas pastatų aukštis, leistinas sklypo užstatymo tankumas, leistinas sklypo užstatymo intensyvumas; kiti teritorijos tvarkymo ir naudojimo režimo reikalavimai, jei jie nepažeidžia įstatymų ar kitų teisės aktų ir juos nustačiusi institucija raštu pritaria, gali būti tikslinami statybos techninio projekto rengimo metu. Pritarimą turi duoti institucija, kurios kompetencijai derinant dokumentą yra priskirti keičiamo teritorijos tvarkymo ir naudojimo režimo reikalavimų klausimai. Jei tai yra keleto institucijų kompetencijos klausimai, būtinas visų jų pritarimas;
- detalieji planai gali būti rengiami ir kitais atvejais, kai tai numato įstatymai ar kiti teisės aktai.

Be to, Įsakymo pakeitimu numatoma, jog Detalieji planai, keičiantys pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį iš žemės ūkio į kitos paskirties žemę, rengiami, jei toks keitimas

numatytas savivaldybės ar jos dalies bendruosiuose, taip pat specialiuosiuose planuose. Jei bendrieji ar specialieji planai neparengti, detaliųjų planų planavimo organizatoriumi gali būti tik savivaldybės administracijos direktorius arba valstybinės žemės valdytojas. Jei žemės valdytojas ar naudotojas numato keisti pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį iš žemės ūkio į kitos paskirties žemę, kurioje numatyta statyti svarbius savivaldybės infrastruktūros objektus (išskyrus gyvenamuosius namus), iki 2007 m. gruodžio 31 d., kai turi būti parengti savivaldybių teritorijų ir jų dalių (miestų ir miestelių) bendrieji planai, savivaldybės administracijos direktorius, esant savivaldybės tarybos sprendimui ir apskrities viršininko pritarimui, Detaliojo teritorijų planavimo organizatoriaus teisių ir pareigų perdavimo ir sutarties sudarymo tvarkos aprašo nustatyta tvarka sudaro sutartį dėl detaliojo teritorijų planavimo organizatoriaus teisių ir pareigų perdavimo žemės valdytojui ar naudotojui. Analogiškai reglamentuojami ir atvejai, kai norima rengti detaliuosius planus formuojant žemės sklypus gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų bei statinių statybai. Šiais atvejais šiuos planus taip pat rengti galima tik tais atvejais, kai statyba numatyta savivaldybės teritorijos ar jos dalies bendruosiuose planuose arba specialiuosiuose saugomų teritorijų ar jų zonų, saugomų paveldo objektų, taip pat gyvenamųjų ar kitų teritorijų išdėstymo planuose. Jei bendrieji planai neparengti iki 2007 m. gruodžio 31 d., kai turi būti parengti savivaldybių teritorijų ir jų dalių (miestų ir miestelių) bendrieji planai, rengti detaliuosius planus svarbių savivaldybės infrastruktūros objektų (išskyrus gyvenamųjų namų) statybai gali būti leidžiama savivaldybės tarybos sprendimu, gavus apskrities viršininko pritarimą raštu.

Naujoji Įsakymo redakcija detaliau reglamentuoja, kada negali būti rengiami detalieji planai. Pagal ją, jie negali būti rengiami, jeigu planavimo tikslai prieštarauja įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimams. Detalieji planai, kurių numatomi sprendiniai neatitinka regiono ar rajono lygmens bendrųjų arba specialiųjų planų sprendinių, planavimo organizatoriaus pageidavimu rengiami kartu su bendrųjų ar specialiųjų planų (išskyrus žemės reformos žemėtvarkos projektų) sprendinių pakeitimais, jei sprendimą dėl sprendinių keitimo yra priėmusi šiuos planus tvirtinusi institucija. Šiuo atveju detalusis planas tvirtinamas po to, kai Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka pakeičiami numatomų detaliojo plano sprendinių neatitinkantys teritorijų planavimo dokumentų (bendrųjų ir specialiųjų planų) sprendiniai. Jeigu nustatyta tvarka bendrojo arba specialiojo plano sprendiniai nepakeičiami ir detalusis planas negali būti tvirtinamas, išlaidos, susijusios su detaliojo plano rengimu, planavimo organizatoriui nėra kompensuojamos.

Įsakymo pakeitimu taip pat naujai reglamentuojamas detaliojo teritorijų planavimo procesas, teritorijos tvarkymo ir naudojimo režimo reikalavimai, detaliojo plano derinimo ir tikslinimo procedūra, detaliųjų planų tvirtinimas, keitimas ir galiojimas bei supaprastinta detaliųjų planų rengimo, svarstyimo, derinimo ir tvirtinimo tvarka.

VIEŠIEJI PIRKIMAI

Priimtas Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus įsakymas Nr. 1S-53 „Dėl viešųjų pirkimų pasiūlymų vertinimo rekomendacijų patvirtinimo“

2006 m. spalio 12 d. Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktorius priėmė įsakymą Nr. 1S-53 „Dėl viešųjų pirkimų pasiūlymų vertinimo rekomendacijų patvirtinimo“ (Žin., 2006, Nr. 113-4329)(toliau – Įsakymas). Įsakymas įsigaliojo 2006 m. spalio 25 d.

Įsakyme įtvirtinta, jog viešųjų pirkimų pasiūlymų vertinimo rekomendacijos skirtos perkančiosioms organizacijoms, perkančiųjų organizacijų viešųjų pirkimų specialistams, viešojo pirkimo komisijų nariams, taip pat viešųjų pirkimų ekspertams. Vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymu (toliau VPI) pasiūlymai gali būti vertinami arba pagal mažiausią kainą, arba pagal ekonominį naudingumą. Perkančioji organizacija sprendimą ar pasiūlymus vertinti pagal ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo kriterijų ar pagal kainą turi priimti, prieš rengiant pirkimo dokumentus. Priimant sprendimą turi būti atsižvelgta į konkretaus pirkimo ypatybes ir į tai, kuris vertinimo būdas leistų geriau pasiekti VPI nustatytą pirkimų tikslą – vadovaujantis VPI reikalavimais sudaryti pirkimo sutartį, leidžiančią įsigyti perkančiajai organizacijai (atlikti pirkimą įgaliojusiai perkančiajai organizacijai) ar tretiesiems asmenims reikalingų prekių, paslaugų ar darbų, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas. Pasiūlymų vertinimą tik pagal mažiausią kainą perkančioji organizacija turėtų pasirinkti tais atvejais, kai kitos perkamo objekto savybės ar kitos pasiūlymo sąlygos neturi didesnės reikšmės būsimam perkamo objekto naudojimui ar sutarties vykdymui. Pavyzdžiui, pagal mažiausią kainą pasiūlymai dažniausiai vertinami perkant automobilių degalus, elektros ar šilumos energiją, darbus, kai perkančioji organizacija jau turi išsamią projektinę dokumentaciją. Tais atvejais, kada mažiausia pasiūlyta kaina nebūtina reikštų ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą, reikėtų pasiūlymus vertinti pagal ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų. Šis vertinimas ypač tinka tada, kai svarbu pasiekti, kad perkamas objektas (prekės, paslaugos ar darbai) būtų kuo kokybiškesnis, t. y. būtų kuo funkcionalesnis, estetiškesnis, pigesnis aptarnaujant ir plėtojant, efektyvesnis siekiant tų tikslų, kuriems perkančioji organizacija juos numato panaudoti, kad saugotų aplinką, kad būtų kuo trumpesnį pristatymo ar atlikimo terminai ir ilgesnis garantijos laikotarpis.

Įsakyme taip pat nustatyta, kaip turėtų būti vertinamas pasiūlymas pagal mažiausią kainą, bei įtvirtinti ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijai. Pasiūlymai pagal mažiausią kainą gali būti vertinami lyginant bendrą kainą arba lyginant pasiūlymuose nurodytus įkainius. Pasiūlymus vertinti lyginant bendrą kainą rekomenduojama, kai pirkimo sąlygose nurodomi tikslūs perkamų prekių, paslaugų ar darbų kiekiai ar apimtys ir sudaromos fiksuotos kainos sutartys, pavyzdžiui, perkamas vienas lengvasis

automobilis. Pasiūlymus vertinti lyginant pasiūlymuose nurodytus įkainius rekomenduojama, kai tuo pačiu metu perkamos skirtingos prekės, paslaugos ar darbai iš anksto tiksliai nežinant reikalingų kiekių ar apimčių. Pavyzdžiui, perkamos eksploatacinės medžiagos įvairiems spausdintuvams nurodant preliminarinius šių medžiagų kiekius ir pageidaujant sudaryti sutartį, kurioje būtų nurodyti šių medžiagų įkainiai, sutarties galiojimo terminai, bet nebūtų užfiksuoti tikslūs įsigyjamų medžiagų kiekiai.

Įsakymas įtvirtina, jog nustatant ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijus būtina laikytis visų VPI nustatytų viešųjų pirkimų principų. Vertinimo kriterijai turi būti aiškūs, suprantamai aprašyti pirkimo dokumentuose. Perkančioji organizacija turi stengtis taip nustatyti vertinimo kriterijus, kad išrenkant geriausią pasiūlymą būtų sudarytos sąlygos pasiekti VPI 3 straipsnio 2 dalimi nustatytą pirkimų tikslą.

Ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo įvertinimui siūloma pasirinkti kriterijus, kurie padidintų perkamo objekto naudojimo efektyvumą: kainą (kaina yra privalomas kriterijus), kokybę, techninius privalumus, estetines, funkcines charakteristikas, aplinkosaugos charakteristikas, eksploataavimo išlaidas, efektyvumą, garantinį aptarnavimą ir techninę pagalbą, pristatymo datą, pristatymo laikotarpį arba užbaigimo terminą, taip pat kitus, tiesiogiai su pirkimo objektu susijusius kriterijus. Rekomenduojama vengti tokių kriterijų, kurie neturi tiesioginės įtakos pirkimo objektui, arba ta įtaka labai nedidelė. Nerekomenduojama pasiūlymus vertinti pagal kriterijus, susijusius su tiekėjų kvalifikacija.

Įsakymas taip pat numato ekspertinio vertinimo galimybę. Pagal Įsakymą, ekspertinis vertinimas naudingas tada, kai reikia greitai ir su kuo mažesnėmis išlaidomis įvertinti sunkiai kiekybiškai apibūdinamus dalykus. Perkančioji organizacija gali rinktis ir kitokią, nei pateiktoji Rekomendacijose, ekspertinio vertinimo metodiką, tačiau, rinkdamasi ir organizuodama ekspertinį vertinimą, ji turi siekti gauti kuo objektyvesnius vertinimo rezultatus.

AKTUALŪS LR TEISMŲ SPRENDIMAI

DARBO TEISĖ

LAT pasisakė dėl Darbo kodekso 141 str. taikymo

2006 m. spalio 2 d. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (toliau – „LAT“) priėmė nutartį byloje pagal atsakovo akcinės bendrovės „Alytaus tekstilė“ kasacinį skundą dėl Alytaus rajono apylinkės teismo 2005 m. gruodžio 7 d. sprendimo ir Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2006 m. vasario 23 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės D. S. ieškinį atsakovui akcinei bendrovei „Alytaus tekstilė“ dėl vidutinio darbo užmokesčio priteisimo (bylos Nr. 3K-3-523/2006).

Šioje byloje LAT konstatavo, jog kai darbo teisės normose nėra tiesioginės normos, reglamentuojančios tam tikrą santykį, egzistuoja teisės spraga, kuri užpildoma taikant įstatymo arba teisės analogiją (Lietuvos Respublikos Darbo kodekso (toliau – „DK“) 9 straipsnis), subsidiariai taikant Lietuvos Respublikos Civilinio kodekso (toliau – „CK“) normas (CK 1.3 straipsnio 3 dalis). Analogijos arba subsidiaraus CK normų taikymo esminė sąlyga yra tai, kad darbo teisės normose nėra tiesioginės normos, reglamentuojančios tam tikrą darbo teisinį santykį.

DK 141 straipsnis reglamentuoja atsiskaitymo su atleidžiamu darbuotoju tvarką, o šio straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad kai uždelsiama atsiskaityti ne dėl darbuotojo kaltės, darbuotojui sumokamas jo vidutinis darbo užmokestis už uždelsimo laiką. LAT konstatavo, kad bylą nagrinėję teismai, DK 141 straipsnio 3 dalį išaiškinę vadovaudamiesi DK 10 straipsnyje nustatytais Darbo kodekso normų aiškinimo principais, byloje kilusį ginčą pagrįstai sprendė taikydami DK, o ne CK normas, nes negalima pripažinti, kad DK 141 straipsnio 3 dalis tiesiogiai ir visa apimtimi nereglamentuoja ginčo teisinio santykio. Tokia išvada darytina dėl to, kad darbo sutartiniai santykiai, nors ir pripažįstami privatinės teisės sudedamąja dalimi, turi savo specifiką. DK 141 straipsnio 3 dalis nustato ne CK reglamentuojamas netesybas, o, visų pirma, kompensacinį mechanizmą, kurio pagalba yra kompensuojami darbuotojui neišmokėtas darbo užmokestis ir kitos su darbo santykiais susijusios išmokos. DK 141 straipsnio 3 dalyje numatyta išmoka nėra kvalifikuotina kaip netesybos. Byloje nagrinėjamo ginčo aspektu DK 141 straipsnio 3 dalis ginčo teisinį santykį reglamentuoja tiesiogiai ir išsamiai. Tai, kad DK nenumato aptariamų išmokos sumažinimo galimybių, atsižvelgiant į darbo teisinių santykių specifiką, DK 141 straipsnio 3 dalies tikslus ir uždavinius, nepripažintina teisės spraga.

BANKROTO TEISĖ

LAT pasisakė dėl bankroto bylos iškelimo galimybių esant ginčui teisme dėl sandorių, iš kurių kyla kreditorių reikalavimai, teisėtumo

2006 m. spalio 13 d. LAT priėmė nutartį byloje pagal atsakovo uždarnosios akcinės bendrovės „Kriptonika“ kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2006 m. gegužės 18 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovo uždarnosios akcinės bendrovės „Penki kontinentai“, uždarnosios akcinės bendrovės „Penki kontinentų“ bankinės technologijos“ ir uždarnosios akcinės bendrovės „Šiaulių titanas“ ieškinį atsakovui uždarajai akcinei bendrovei „Kriptonika“ dėl bankroto bylos iškelimo (bylos Nr. 3K-7-564/2006).

Šioje byloje buvo iškeltas klausimas, ar tuo atveju, jeigu įmonė yra užginčijusi sandorius, iš kurių kyla kreditorių

reikalavimai, Įmonių bankroto įstatymo nustatyta tvarka gali būti sprendžiamas tokios įmonės nemokumo nustatymo ir bankroto bylos iškelimo šiai įmonei klausimas, ar šio klausimo nagrinėjimas turi būti sustabdomas iki bus patikrintas sandorių teisėtumas kitose nagrinėjamosiose bylose. LAT konstatavo, jog Lietuvos Respublikos Civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) normose yra nustatyti civilinės bylos sustabdymo pagrindai, kurie taikomi tik esant iškeltai civilinei bylai, taip pat ir iškeltai bankroto bylai. Įmonių bankroto procedūras nustatančiame Įmonių bankroto įstatyme nėra reglamentuojami atvejai, kada bankroto bylos iškelimo klausimo nagrinėjimas gali būti sustabdomas. Analogiškai ir CPK nėra nustatyta normų apie civilinės bylos iškelimo klausimo nagrinėjimo sustabdymą. Esant tam tikroms kliūtims, kurios paduodant ieškinį gali būti pašalintos, CPK yra numatytas ieškinio trūkumų šalinimo institutas (CPK 115 ir 138 straipsniai), tačiau civilinės bylos iškelimo klausimo sustabdymas nenumatytas nei CPK, nei Įmonių bankroto įstatyme. Taigi teismas pasisakė, jog ieškinį kitose bylose nagrinėjimas nėra kliūtis išspręsti bankroto bylos iškelimo klausimą, jeigu tai neatima galimybės teismui patikrinti Įmonių bankroto įstatyme nustatytus bankroto bylos iškelimo pagrindus.

LAT pasisakė dėl bankroto įstatymo taikymo individualioms įmonėms

2006 m. spalio 30 d. LAT priėmė nutartį byloje pagal atsakovės R. K. kasacinį skundą dėl Šiaulių apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2006 m. vasario 10 d. sprendimo peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovo akcinės bendrovės banko „NORD/LB Lietuva“ ieškinį atsakovei R. K., trečiajam asmeniui bankrutuojančiai V. Keinio įmonei „VIVA“ dėl skolos priteisimo (bylos Nr. 3K-3-428/2006).

Šioje byloje LAT konstatavo, jog kai bankroto byla iškeliama individualiai (personalinei) įmonei, kuri yra neribotos civilinės atsakomybės juridinis asmuo, tai visi kreditoriai savo finansinius reikalavimus turi pareikšti Įmonių bankroto įstatymo nustatyta tvarka nepriklausomai nuo to, su kuo – įmone ar jos savininku (savininkais), kaip privačiu fiziniu asmeniu (privačiais fiziniais asmenimis) – buvo sudarytas sandoris, iš kurio kyla kreditoriaus reikalavimas. Šią išvadą, be kita ko, lemia individualios įmonės, kaip civilinių teisinių santykių subjekto, atsakomybės už prievolės specifiška. Teismas taip pat pabrėžė, jog kai likviduojama dėl bankroto individuali (personalinė) įmonė, kuri yra neribotos civilinės atsakomybės asmuo (CK 2.50 straipsnio 4 dalis) ir nėra šio juridinio asmens bei fizinio asmens, esančio jos dalyviu ir laiduotoju, turto, į kurį gali būti nukreiptas išieškojimas tenkinant šios įmonės kreditorių reikalavimus, laikytina, jog pasibaigia šio fizinio asmens prievolės tiek kaip įmonės dalyvio, tiek ir kaip įmonės laiduotojo.

Ši teisės aktų apžvalga yra tik informacinio pobūdžio ir pilnai neatspindi visų teisinio reglamentavimo aspektų. Dėl išsamios konsultacijos teisiniais klausimais prašome kreiptis į mūsų kontorą telefonais: (8 5) 251 44 44, (8 5) 251 44 45.